

**«PÄHIM-PAÝHAS UMMANY
MAGTYMGULY PYRAGY» ÝYLY:
TÜRKMENISTANYŇ KONSTITUSIÝASY
WE DÖWLET BAÝDAGY – KÄMIL HUKUK
ULGAMYNÝŇ WE TÄZE EÝÝAMYŇ
BELENT MAKSATLARYNY DURMUŞA
GEÇIRMEGIŇ MIZEMEZ ESASLARY»
atly ylmy-amaly maslahatyň**

TEZISLERI

TÜRKMENISTANYŇ HALK MASLAHATY
TÜRKMENISTANYŇ MEJLISI
TÜRKMENISTANYŇ DAŞARY IŞLER MINISTRLOGI
TÜRKMENISTANYŇ BILIM MINISTRLOGI
TÜRKMENISTANYŇ DEMOKRATIK PARTIÝASY
WE JEMGYÝETÇILIK GURAMALARY
TÜRKMENISTANYŇ DÖWLET, HUKUK
WE DEMOKRATIÝA INSTITUTY

**«PÄHIM-PAÝHAS UMMANY
MAGTYMGULY PYRAGY» ÝYLY:
TÜRKMENISTANYŇ KONSTITUSIÝASY
WE DÖWLET BAÝDAGY – KÄMIL HUKUK
ULGAMYNÝŇ WE TÄZE EÝÝAMYŇ
BELENT MAKSATLARYNY DURMUŞA
GEÇIRMEGIŇ MIZEMEZ ESASLARY»
atly ylmy-amaly maslahatyň**

T E Z I S L E R I

(2024-nji ýylyň 16-njy maýy)

Aşgabat
Türkmen döwlet neşirýat gullugy
2024

na, ýagny ynsanlaryň saglygyna gönükdirilen. Häzirki zaman awtoulaglary, duralgalary, «ýaşyl» tehnologiýalar sungat eserini ýada salýan Arkadag şäherinde howpsuz ekologiýa gurşawyny döredýär. Bu bolsa, ilkinji nobatda adam ekologiýasy, ýagny ynsanyň saglygy bilen bagly. Il saglygyny ýurt baýlygyna deňeýän lukman, alym Arkadagymyzyň tagallasy bilen Köpetdagyň eteginde ilkinji «akyly» şäher döredildi.

Arkadag şäheriniň açylmagy we sebitde deňi-taýy bolmadyk bu şäheriň aýratynlyklaryny açyp görkezýän «Arkadag şäheri – geljegiň şäheri» atly kitabyň neşir edilmegi halkymyz üçin «akyly» Arkadag şäheriniň açylyş dabarasyna mynasyp sowgat boldy.

Gülšenem Hommadowa,
Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň
Halkara gatnaşyklary instituty

HALKARA HUSUSY HUKUGY: TÜRKMENISTANDA INTELLEKTUAL EÝEÇILIK HUKUGYNYŇ KÄMILLEŞDIRILIŞI

Hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynda ýurdumyzyň hukuk özgertmeleri türkmen jemgyýetiniň döredijilik ruhunyň ummasyz güýç-kuwwat bilen galkynmagyna we jemgyýetimiziň ösüşiniň has-da işjeňleşmegine mümkinçilik döredýär. Ykdysady, ylym we medeniýet pudaklarynda Türkmenistanyň beýleki döwletler bilen hyzmatdaşlyk edýän döwründe döwletleriň arasynda, şeýle hem dürli döwletleriň kärhanalarynyň, firmalarynyň, raýatlarynyň arasynda gatnaşyklar ýüze çykyp, halkara hususy hukugyň pudagyna halkara jemgyýetçilik gatnaşyklarynda ýuridiki hem-de fiziki şahslaryň arasyndaky gatnaşyklarda ýüze çykýan hukuk meseleleri degişlidir. Halkara hususy hukugy halkara söwda-ykdysady, ylmy-tehniki we me-

deni hyzmatdaşlyk bilen aýrylmaz baglanyşyklydyr. Bu hyzmatdaşlyklaryň hukuk taýdan kadalaşdyrylmagynda halkara hususy hukugyň kadalary uly orun tutýar. Halkara hususy hukugyna laýyklykda bu gatnaşyklary düzgünleşdirmekde esasy orun intellektual hukuklara degişli bolup durýar.

Intellektual eýeçilik hukugy halkara hususy hukugynyň hem-de intellektual eýeçilik babatyndaky milli we halkara hukuk resminamalary esasynda düzgünleşdirilýär. Türkmenistanyň Esasy Kanunyna laýyklykda, biziň ýurdumyzda eýeçilik eldegrilmesizdir. Türkmenistan ýere, önümçilik serişdelerine, gaýry maddy we intellektual gymmatlyklara hususy eýeçilik hukugyny ykrar edýär. Şeýle hem olar raýatlaryň birleşiklerine we döwlete degişli bolup biler. Döwletiň aýratyn eýeçiligi bolup durýan obýektler kanun bilen belenilýär.

Türkmenistanda intellektual eýeçiligi goramagyň kanunçylyk binýady esasy Türkmenistanyň Konstitusiyasyndan, Türkmenistanyň Raýat Kodeksiniň 4-nji bölümi, 1992-nji ýylda kabul edilen «Ylmy intellektual eýeçilik hakynda», 2011-nji ýylda kabul edilen «Seleksiýanyň gazananlaryny hukuk taýdan goramak hakynda», 2012-nji ýylda kabul edilen «Awtorlyk hukugy we gatyşyk hukuklar hakynda», 2017-nji ýylda kabul edilen «Oýlap tapyşlaryň hukuk goragy hakynda» hem-de «Senagat nusgalaryň hukuk goragy hakynda», 2019-njy ýylyň 2-nji martynda «Rasionalizatorçylyk işi hakynda», 2019-njy ýylyň 8-nji iýunynda kabul edilen «Haryt nyşanlary hakynda», «Harytlaryň gelip çykan ýerleriniň atlary hakynda» Türkmenistanyň Kanunlaryndan ybaratdyr.

Intellektual eýeçiligiň milli ulgamynyň hereket edýän döwründe daşary ýurtlar bilen hyzmatdaşlyk etmek babatda ägirt uly işler alnyp barylýar. Türkmenistanyň intellektual eýeçilik babatdaky goşulan halkara konwensiýalary we yllaşyklary barada aýdylanda bolsa, milli intellektual eýeçiligiň ulgamy döredilenden bäri halkara hyzmatdaşlygynyň ugrunda

uly sepgitlere ýetildi. Türkmenistan intellektual eýeçilik babatdaky birnäçe halkara konwensiýalarynyň we ylalaşyklarynyň, ýagny Intellektual Eýeçiligiň Bütindünýä Guramasy tarapyndan esaslandyrylýan Konwensiýasynyň, Senagat eýeçiligini goramak boýunça Pariž konwensiýasynyň, Patent kooperasiýasy baradaky Şertnamanyň, Oýlap tapyşlar boýunça Ýewraziýa patent konwensiýasynyň, Haryt nyşanlarynyň halkara bellige alnyşygy baradaky Madrid ylalaşygynyň protokolyňyň, Halkara patent klassifikasiýasy baradaky Strasburg ylalaşygynyň, Senagat nusgalaryny Halkara Klassifikasiýasy baradaky Lokarn ylalaşygynyň, Haryt nyşanlary bellige almak boýunça Harytlaryň we Hyzmatlaryň Halkara Klassifikasiýasy baradaky Nissa ylalaşygynyň, Haryt nyşanlaryň şekil elementleriň Halkara Klassifikasiýasy baradaky Wena ylalaşygynyň, Olimpiýa nyşanlaryny goramak hakyndaky Naýrobi Şertnamasynyň, Senagat nusgalaryň halkara bellige alynmagy baradaky Gaaga Ylalaşygynyň Ženewa Namasy hem-de Edebiýat we çeper eserleri goramak baradaky Bern konwensiýasynyň agzasy bolup durýar.

Selbi Nazarowa,
*Türkmenistanyň Daşary işler ministrliginiň
 Halkara gatnaşyklary instituty*

DURNUKLY ÖSÜŞ MAKSATLARY YLMY KONSEPSIÝALARYŇ BINÝADY HÖKMÜNDE

Gahryman Arkadagymyzyň başyny başlan we hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedowyň üstünlikli dowam edýän işleri netijesinde Türkmenistanda Ýer ýüzüniň abraýly iri Guramasy bolan BMG-niň dürli maksatnamalarynyň, şol sanda Durnukly ösüş maksatlaryna degişli resminamada bellenilen wezipeleriň ýurdumyzda berjaý edilmegini gazanmak ugrundan nusga alarlyk işler amala aşyrylýar. Mälim bolşy ýaly, Bir-